

Digitales Brandenburg

hosted by **Universitätsbibliothek Potsdam**

Sefer Ḥamishah shiṭot

Nachmanides, Moses

Zultsbakh, 1762

VD18 15256944

ארתב איבמה קרפ

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-10835

חדושי גיטין להרמב"ן וז"ל פרק המביא בתרא

וא"ל מנא לן הא מילתא לעולם איתא לך שריכים ושאי הכא מהסו
דקאמרי הני וא"ת אמירה דהי לית בה מהשא כיון דלא אמר חד בפני
כתב ובפני נחת הא לאו מילתא היא דהא אמרינן לקמן לא שבו לא שהנט
יגזא מתחת יד עד כתיבה דנעשה כשנים מעידים על זה וט"י מעידין על
זה וכו' אמא אע"ג דלא אמר חד בפ"ג וכפ"ג לא חד מנייהו נאמן הכאמי
בהימניה לכל חד. א"ל כי המנוה רבנן ה"מ ביוגא מתח"ד ח' אבל ביוגא
מתחת יד ב' חין היחי' נאמן והא טריח דככל אשמעת' משמע דב' עדיפי
מחד ולא גרועי ועו' דא"כ ליתני נמי חתני אחד אומר בפני כתב ונחתם
פסול כשהביאו שנים. אלא טעמא דמילתא מהסו שאין היחיד נאמן לומר
פני נחתם דלתי לחלושי בקיום שטרות דעלמא. וא"ת ולוקמה כרבה
דלא גזר ואי מהסו דר' יוחנן סבר לה כרבה דלאמרין בפ"ק הא ללישנא
בתרא כרבה אומר ולא קשיא לן. כבר פירשתי בפ"ק דרבה חית ל' דרבה
בדלמרי' בפ"ק לגמרי גזר נמי משא דלתי לחלושי בקיום שטרות דעלמא
ומ"ה משנין מדר' יוחנן הכא דקסבר ב' שהביאו גט ממדינת הים אין
נריכים לומר בפנינו נכתב ובפנינו נחתם והכי מוכחא שמעמא כולה
דלמרי' כלישנא בתרא ואפילו גט יוגא מתחת שנים פסול אלמא קסבר ב'
שהביאו גט ממדינת הים נריכים שיאמרו וכו' ונתי נמי דנריכין להימנוהו
לכתי כיון שהגט יוגא מתחת יד שנים הוא להו כב' מעידים על זו וב'
מעידים ע"ו כדאמרן והאי לישנא כרבה חתי' דאלו לרבה לעולם ח' א'
לומר כב' שהביאו גט שריכים לומר כלום כדחשש בגמ' וכן הא דתנן ב'
אומרים בפנינו נכתב וח' אומר בפני נחתם פסול ומפרישין בגמ' דקסבר
לפי שאין בקיאות לשמה כרבה ואחתי פסול לא חיבטיא ביוגא מתחת יד
שנים כלומר מתחת יד ח' מעידי כתיבה ועידי חתימה דומיא דרישא
דכשר אלא אפילו כיוגא מתחת יד חתימה כשר וכדכתיב סיפא ח' אומר
כפ"ג וב' אומרים בפנינו נחתם כשר ואוקומה ביוגא מתחת יד היחיד ואי
כ"ד לית ליה מהסו גזירה דלמא חתי לחלושי מ"ה נכתב ומ"ה נחת אפי'
ברישא נמי משכחא כה"ג דכשר בגון כשיוגא מתחת יד היחיד שהוא נאמן
על יד עצמו מהסו דלמרינן נעשה כשנים מעידים ע"ו אשנים מעידים
ע"ו כסיפא והביא לישנא דלא כרבה אלא כרבה וש"ת רבה חית ליה דרבה
לגמרי וחייס נמי מהסו חלושי שאר שטרות הילכך ח' אומר בפני נחתם
פסולו אינה כלום אפילו יוגא מתחת יד ומ"ה דייק הכא אלמא קסבר ב'
שהביאו גט ממדינת הים אין נריכים שיאמרו בפנינו נכתב ובפנינו נחת'
ובי חין גט יוגא מתחת יד שנים כמאי פליגי פי' בשלמא כגט יוגא
מתחת יד שנים כהא פליגי דמ"ה לפי שאין בקיאות לשמה כלישנא בתרא
וגזרינן דלמא חתי לחלושי בקיום שטרות דעלמא ובר' יהודה נמי מהסו
לשמה ומיהו לא גזרינן מהסו חלושי שאר שטרות ח' השתא ניחא ליה
לאחי בפלוגתא דרבה ורבה כדמתרין כלישנא אחריתא ובההיא לישנא הוא
ניחא ליה לאוקומה כלישנא קמא: ב"ם וגזרינן דילמא חתי לחלושי
בקיום שטרות. פי' לרבה ור' יהודה לרבה ולחמר שלמדו וביוגא מתחת יד
שנים מודה רבא דמילת' דלא שכיחא היא ומ"ה לא גזרינן כיון שיש עדי'
שלימה על הכתיבה כב' אגט יוגא מתחת יד עד ח' חתימה שהוא נאמן על
החתימה עדין קיימת אבל כרישא מודה ר' יהודה דכיון דחין על הכתיב'
אלא עד ח' ואין גט יוגא מתחת יד הדבר ידוע שאין היחי' נאמן ע"י עצמו
ואחי לחלושי דמימר אחרי עדות כתיבה לא קבלוה רבנן מיניה דחיד
ומהסו עידי חתימה קיימה ש"מ מהסו קיום הגט הוא ואפי' בשאר שטרות
גמ': אפילו הגט יוגא מתחת יד שנים כפלי רבנן פי' מתחת יד
ח' מעידי כתיבה ועידי חתימה ולאו למעוטי יוגא מתחת יד שלשן אלא
משדי כתיבה ועידי חתימה לישנא ע"מ נקט שהדבר ידוע שאין לחלק בין
יוגא מתחת יד שני אלו ליוגא מתחת יד שלשן ח' שנים לאו דוקא אלא
כלן וסברא נקט וכ"ה יוגא מתחת יד עידי כתיבה שאין כ"ל פסול:
ב"ם לפי שאין בקיאות לשמה. פי' אף מהסו לשמ"ה דכתיב נמי לקיימו
דא רבה חית ליה דרבה הילכך אפילו ב' שהביאו גט ממדינת הים נריכי'
שיאמרו בפנינו נכת' ובפנינו נחתם כדאמרין בפ"ק ואלו אע"פ שאומרי'
כן כיון שהגט מתקיים בחותמיו ע"פ היחיד שמכיון שאמר בפני נחתם
אפי' שבעל מערער לומ' מושיק אינו נאמן חיישין דילת' אחתי לחלושי
בקיום שטרות דעלמא. ומ"ה לפי שאין עדים מלוין לקיימו הילכך כיון
דלתי בו תרי לא נריכי למימר כלום וה"ה פלגי ר' יהודה כרישא:
והב' ע' לאחר שלמדו ובגזירה שמהיחזור הדבר לקלולו פי' להאי לישנ'
דרב שמואל ח' גזירה שמה יחזור הדבר לקלולו פי' להאי לישנא פליגי.
ומיהו אפסר ה"ל לרבה לתרונה כלישנא קמא וכדכרבה דלאחר שלמדו רבה
דבר לקלולו הוא מני למימר תרי דמיייתו גיטא מילתא דלא שכיחא היא
ולא גזרינן אלא לתרונה להך לישנא דר' יוחנן מהדר דלא לאפקיה ל' מיהת
מדכרבה ועוד דליכ' קמא לרבה לא אחי ליה דמאי דחקיה דר' לאוקומ'
למתי' קודם שלמדו כששטה ובאין גט יוגא מתח' יד שנים לאחר שלמדו
אין לריכין וחד מהני לישנא דר' כתי לרבה לתרונה כששתעתי' ומיהו ח'
כתי רבה מני מושיק חתי' קודם שלמדו ואפי' גט יוגא מתחת יד שנים
ומני למימר הא לח' שלמדו וגט יוגא מתח' יד שנים לא כריך מד' דא

כפ"ק איית' ת"ש דפעא מיני' שמואל מרב הוה ב' שהביאו גט וכו' וא"ל חין
לריכין ומקשינן מיניה לרבה קשיא ופריק ליה והטעם ודאי לאו להאי לישנ'
חתי' דהא קאמרין הכא ב' שהביאו גט לרבנן נריכים ורב הוה לאו כר'
יהודה משט ליה ש"ת דרבה נמי מני מוקי למתי' דלא כהך אוקומת' דמוקי'
הכא אלא כסברא דחין לריכים וכדפרישית ומ"ה אוקומה לפלוגתיהו כשמה
אחור דת"ק סבר גזירה הילכך אפילו כיוגא מתחת יד כולם פסול שכיין
שהם נריכים לומר בפנינו נכתב וכפ"ג מהסו לשמה נסי נמי דגזירה היא
מ"ה קיום הגט נפקייס ע"פ היחיד שאמר בפני נחתם וכיון שכן אחי
לחלושי בקיום שטרות דעלמא ור' יהודה סבר לא גזרינן הילכך לא כתי
למימר כלל ומיהו כי אמרי נמי לא מהני מהסו קיום גט ואי חתי כתי
ומערער משניחין ביה שאס אתה אומר ואי עכיד מהני הוה ל' למינ' נמי
מהסו דילמא חתי לחלושי כדגזרינן ח' וכדכתיב בפ"ק והו תורף פי'
רש"י ו' בשמופה זאת והפירוש מהסו כפור' מחיים. ומיהו קשיא לי לוקמה
לרבה בקודם שלמדו וכיוגא מתחת יד שנים רבנן כפלי חתי' חתי'
הוא היחיד ואחי לחלושי ור' יהודה לית ליה חלוק כלל ונכתב גופי' מהסו
לשמה הוא הילכך מכשיר היה אפילו כראשון. וי"ל סברא דגמ' הוא
להך לישנא דכולהו גזרו מהסו חלוק. ואורחא דתלמודא הוא הכאדי כמד
לחומר' ביוגא מתחת יד ח' דחלוק פליגי מתי חתי דמוקמת' חתי'
קאמר מסכתא דכולהו חתי ליה גזירה דחלוק ועוד מדקתיב כברייתא זו
למשטי נחתם ולא נכתב ואי קודם שלמדו ח' לאחר שלמדו וגזירה שמה
יחזור דכתי כתיבה לשמה ולא מני לתרונה כדמתרין גמרא סד' וכו'.
ועוד פרס' ו' דטעמיה דר' יהודה דלא גזר שמה יחזור הדבר לקלולו
מהסו דתרי דמיייתו גיטא מילתא דלא שכיח' הוא ולא גזרינן ודא דאשק'
וילפוגו ר' יהודה ברישא ח' קאמר לכשר כיוגא מתחת יד שנים ומיהו
לא מחזור מהסו דלמרינן לא למשטי בפני נחתם אבל לא נכתב סד' ח'
הואיל ולא גזר ר' יהודה מהסו דמתי דמיייתו גיטא מילתא דלא שכיחא
לא גזר קת"ל שמה מהסו דמתי דמיייתו גיטא מילתא דלא שכיחא
הוא ולא גזרינן אבל כרישא גזרינן שמה יחזור הדבר לקלולו וי"ל ח' ח'
אלא כיון דאיכא גזירה דהשתא עדיפא ליה למימר גזירה שמה יחזור
הדבר ומיהו תרתייהו איתענהו ולא מחזור אלא ר' יהודה לא גזר והכא
כבולה שמעמא לא אמר תרי דמיייתו גיטא מילתא דלא שכיחא הוא:
אתבר' נמי ח' יהודה ח' שני' שהביאו גט ממדינת הים באנו למחלוק'
ר' יהודה ורבנן. פי' איתמר נמי כהאי לישנא דר' יוחנן דלמרי חתי' כיוג'
מתחת יד שנים איכא האי אוקומת' דלמרינן כדכרבה ורבה פליגי ודאי
ב' שהביאו גט באנו למחלוקת ר' יהודה ורבנן ח' חתי' בלאחר שלמדו
כיון דמרי חתי ליה גזיר' שמה יחזור הדבר לקלולו אפי' בשנים הם נריכי'
לומר בפנינו נכתב וכפ"ג ולומר דתי ליה גזירה חתי' כיוח' ח' לומר כלום
דמהסו קיום ליכא וממהסו לשמה נמי ליכא. והא דאמר ר' יוחנן אפי' גט
יוגא מתחת יד עידי חתימה כשר ודייקין קסבר ב' שהביאו גט ממדינת
הים אין נריכין וכו' לאו דמתני' שהביאו ח' היא דתי הכי ברישא נמי כב'
אומרים בפנינו נכתב וח' אומר בפני נחתם משכח' לה דכשר ביוגא מתח'
יד שנים אלא כיוגא מתחת יד ח' מעידי חתימה קאמר וקא דייק כיון
דכקיום הגט סגי ש"ת נמי דכ' שהביאו ח' אין נריכין דכעדי קיום הוא
וכדפריש' בפ"ק דלמרי ר' יוחנן לישנא אחריתא דרב שמואל ולישנ' קמא
דר' חתי שנים שהביאו גט ממדינת הים נריכין שיאמרו בפנינו וכו' הני
תרי לישני אהדי איתמר ושמעט חתימה ושמעט חתימה ושמעט חתימה וכו'
דא חסיקתא בפ"ק חתימה דר' כרבה ח' לא לישנ' קמא דרב שמואל
ולישנא בתרא דר' חתי עקר והדר ביה מלישנא קמא. ולפוס הני לישני
חתימה חתימה דר' יוחנן רבא:

דף יע"א ר"ל אומר מהסו פירות. פירש' ו'ל שמונן הגט

ואילך חס יתכוד הכעל בסתרי' ככסי מלוג שלה
תנבס ואם לא היה בו זמן היה מוכר והולך ובשתבע בבין הוי ירה על
התחונה שיאמר לה קודם גירושין ומכרתי ואין לטון פירושא זה מחזור
דמשעת גירושין ואילך חין לחוס שפאסה היא מהסלע על ענתה חס לא
הויכאה ככסי מלוג שלה מיד משעת גירושין:

ע"ב קסבר

יש לכעל פירות עד שעת חתימה פי' רש"י ו'ל חזון
הגט לא מהני מידי דלמרינן לה אייתי ראי' איתת'
חטא גיטא לידך. ואיתי למידימי עליה מהא דגריסין בפ"ק דמיניעא
(ד' ט) מלא גט אשה בשוק בזמן שהבעל מודה יחור לשה וכויון בה
ול' ח' שמה כתב ליתן בניסן ולא בתן עד תשרי ואפי' בעל וכויון פירי דמיניס'
עד תשרי ואחתי היא ומפקה וטרסה לקוחות של כדיון. הניחא וכו' אלא
למ"ה משעת חתימה. מתי איכא למימר ומתוך דלמרינן לה אייתי ראי' ח'
איתת חטא גיטא לידך אלמא חתימה היא דלמרי' לה הכי מהסו דכיון דכעל
לימא הכי דלמא חטא גיטא דכעל שאני וכדמובחא שמעמא כולל דהתם
ושמעתינן נמי דייקא דכל דכתיב ביה זמן לא כתיב ראי' אייתי חטא
גיטא לידה דכיון דמוקדס ג' ול' ולא חיישין דלמא כתיבה ואותיה
בכיסתיה

וא"ל מנא לן הא מילתא לעולם איתא לך שריכים ושאי הכא מהסו
דקאמרי הני וא"ת אמירה דהי לית בה מהשא כיון דלא אמר חד בפני
כתב ובפני נחת הא לאו מילתא היא דהא אמרינן לקמן לא שבו לא שהנט
יגזא מתחת יד עד כתיבה דנעשה כשנים מעידים על זה וט"י מעידין על
זה וכו' אמא אע"ג דלא אמר חד בפ"ג וכפ"ג לא חד מנייהו נאמן הכאמי
בהימניה לכל חד. א"ל כי המנוה רבנן ה"מ ביוגא מתח"ד ח' אבל ביוגא
מתחת יד ב' חין היחי' נאמן והא טריח דככל אשמעת' משמע דב' עדיפי
מחד ולא גרועי ועו' דא"כ ליתני נמי חתני אחד אומר בפני כתב ונחתם
פסול כשהביאו שנים. אלא טעמא דמילתא מהסו שאין היחיד נאמן לומר
פני נחתם דלתי לחלושי בקיום שטרות דעלמא. וא"ת ולוקמה כרבה
דלא גזר ואי מהסו דר' יוחנן סבר לה כרבה דלאמרין בפ"ק הא ללישנא
בתרא כרבה אומר ולא קשיא לן. כבר פירשתי בפ"ק דרבה חית ל' דרבה
בדלמרי' בפ"ק לגמרי גזר נמי משא דלתי לחלושי בקיום שטרות דעלמא
ומ"ה משנין מדר' יוחנן הכא דקסבר ב' שהביאו גט ממדינת הים אין
נריכים לומר בפנינו נכתב ובפנינו נחתם והכי מוכחא שמעמא כולה
דלמרי' כלישנא בתרא ואפילו גט יוגא מתחת שנים פסול אלמא קסבר ב'
שהביאו גט ממדינת הים נריכים שיאמרו וכו' ונתי נמי דנריכין להימנוהו
לכתי כיון שהגט יוגא מתחת יד שנים הוא להו כב' מעידים על זו וב'
מעידים ע"ו כדאמרן והאי לישנא כרבה חתי' דאלו לרבה לעולם ח' א'
לומר כב' שהביאו גט שריכים לומר כלום כדחשש בגמ' וכן הא דתנן ב'
אומרים בפנינו נכתב וח' אומר בפני נחתם פסול ומפרישין בגמ' דקסבר
לפי שאין בקיאות לשמה כרבה ואחתי פסול לא חיבטיא ביוגא מתחת יד
שנים כלומר מתחת יד ח' מעידי כתיבה ועידי חתימה דומיא דרישא
דכשר אלא אפילו כיוגא מתחת יד חתימה כשר וכדכתיב סיפא ח' אומר
כפ"ג וב' אומרים בפנינו נחתם כשר ואוקומה ביוגא מתחת יד היחיד ואי
כ"ד לית ליה מהסו גזירה דלמא חתי לחלושי מ"ה נכתב ומ"ה נחת אפי'
ברישא נמי משכחא כה"ג דכשר בגון כשיוגא מתחת יד היחיד שהוא נאמן
על יד עצמו מהסו דלמרינן נעשה כשנים מעידים ע"ו אשנים מעידים
ע"ו כסיפא והביא לישנא דלא כרבה אלא כרבה וש"ת רבה חית ליה דרבה
לגמרי וחייס נמי מהסו חלושי שאר שטרות הילכך ח' אומר בפני נחתם
פסולו אינה כלום אפילו יוגא מתחת יד ומ"ה דייק הכא אלמא קסבר ב'
שהביאו גט ממדינת הים אין נריכים שיאמרו בפנינו נכתב ובפנינו נחת'
ובי חין גט יוגא מתחת יד שנים כמאי פליגי פי' בשלמא כגט יוגא
מתחת יד שנים כהא פליגי דמ"ה לפי שאין בקיאות לשמה כלישנא בתרא
וגזרינן דלמא חתי לחלושי בקיום שטרות דעלמא ובר' יהודה נמי מהסו
לשמה ומיהו לא גזרינן מהסו חלושי שאר שטרות ח' השתא ניחא ליה
לאחי בפלוגתא דרבה ורבה כדמתרין כלישנא אחריתא ובההיא לישנא הוא
ניחא ליה לאוקומה כלישנא קמא: ב"ם וגזרינן דילמא חתי לחלושי
בקיום שטרות. פי' לרבה ור' יהודה לרבה ולחמר שלמדו וביוגא מתחת יד
שנים מודה רבא דמילת' דלא שכיחא היא ומ"ה לא גזרינן כיון שיש עדי'
שלימה על הכתיבה כב' אגט יוגא מתחת יד עד ח' חתימה שהוא נאמן על
החתימה עדין קיימת אבל כרישא מודה ר' יהודה דכיון דחין על הכתיב'
אלא עד ח' ואין גט יוגא מתחת יד הדבר ידוע שאין היחי' נאמן ע"י עצמו
ואחי לחלושי דמימר אחרי עדות כתיבה לא קבלוה רבנן מיניה דחיד
ומהסו עידי חתימה קיימה ש"מ מהסו קיום הגט הוא ואפי' בשאר שטרות
גמ': אפילו הגט יוגא מתחת יד שנים כפלי רבנן פי' מתחת יד
ח' מעידי כתיבה ועידי חתימה ולאו למעוטי יוגא מתחת יד שלשן אלא
משדי כתיבה ועידי חתימה לישנא ע"מ נקט שהדבר ידוע שאין לחלק בין
יוגא מתחת יד שני אלו ליוגא מתחת יד שלשן ח' שנים לאו דוקא אלא
כלן וסברא נקט וכ"ה יוגא מתחת יד עידי כתיבה שאין כ"ל פסול:
ב"ם לפי שאין בקיאות לשמה. פי' אף מהסו לשמ"ה דכתיב נמי לקיימו
דא רבה חית ליה דרבה הילכך אפילו ב' שהביאו גט ממדינת הים נריכי'
שיאמרו בפנינו נכת' ובפנינו נחתם כדאמרין בפ"ק ואלו אע"פ שאומרי'
כן כיון שהגט מתקיים בחותמיו ע"פ היחיד שמכיון שאמר בפני נחתם
אפי' שבעל מערער לומ' מושיק אינו נאמן חיישין דילת' אחתי לחלושי
בקיום שטרות דעלמא. ומ"ה לפי שאין עדים מלוין לקיימו הילכך כיון
דלתי בו תרי לא נריכי למימר כלום וה"ה פלגי ר' יהודה כרישא:
והב' ע' לאחר שלמדו ובגזירה שמהיחזור הדבר לקלולו פי' להאי לישנ'
דרב שמואל ח' גזירה שמה יחזור הדבר לקלולו פי' להאי לישנא פליגי.
ומיהו אפסר ה"ל לרבה לתרונה כלישנא קמא וכדכרבה דלאחר שלמדו רבה
דבר לקלולו הוא מני למימר תרי דמיייתו גיטא מילתא דלא שכיחא היא
ולא גזרינן אלא לתרונה להך לישנא דר' יוחנן מהדר דלא לאפקיה ל' מיהת
מדכרבה ועוד דליכ' קמא לרבה לא אחי ליה דמאי דחקיה דר' לאוקומ'
למתי' קודם שלמדו כששטה ובאין גט יוגא מתח' יד שנים לאחר שלמדו
אין לריכין וחד מהני לישנא דר' כתי לרבה לתרונה כששתעתי' ומיהו ח'
כתי רבה מני מושיק חתי' קודם שלמדו ואפי' גט יוגא מתחת יד שנים
ומני למימר הא לח' שלמדו וגט יוגא מתח' יד שנים לא כריך מד' דא

חדושי גיטין להרמב"ן ז"ל פרק המביא בתרא

בביתיה משום דלא מקדים איני פורענא לנפשיה למאי ניחוש לה
 וי"ח קסבר יש לבעל פירות עד שעת נתינה ומסתמא שעת נתינה יש לה
 קול וליכא למוחש לזמן שבו וימיה כל אימת דלא ידיע אמרי' ביומא דאכת'
 אחיאיב . אבל משום דת אחותו איכא דסקק נפשות להקל חזין זה נכון .
 אבל פי' השמיעה מתחלה כך הוא ר"ל סדר משעת חתימה אין לבעל
 פירות וזריכא אשה שפדע מתי נחתם כדי שתחבט פירו' מלוחו יום חזנין
 כמי דחמליך וגמר בדעתו לגרשה וכתב וחזמו בלא זמן לפי שבדמנו לו
 סופר ועדים והוא רואה נכבסי אשתו קמה לקנור ועבדים לכנור ומתחו
 בכיסו עד דשמיט ואוכל להו' ואח"כ מגרשה בנט זה במלאת מפסדת פירו'
 משע אחימה עד שעת נתינה ולא מן הדין אבל עכשיו שהיה בו זמן טרור'
 משעת כתיבה וחתימה . ור"י סבר יש לבעל פירות עד שעת נתינה
 ויודע' היא זמן תביעה לפירו' ועוד לכשיגרשה טודאי שיחודר לה נכסיה
 ומגרושין ואילך חזין לו תפיסת יד נכסיה' שלה כדי שיאכל פירותיה ולהכי
 קא מקשה לר' יוחנן דאמר משעת כתיבה ומשום מחפה כתיבה ואתיבה
 בכסמיה דאי תפייסא תפייס מה הועילו חכמים בתקנתם בשלמא לר"ל
 בדין מפסיד פירות וכל עיקר' וכל תקנו זמן אלא משום שיהא עדות לשעת
 חתימה אלא לר' דאמר למד על שעת נתינה תקנו מה הועילו חכמים
 בתקנתם ומפרקינן לו מקדמי' אינש פורענא לנפשיה לדין דכתי' ביה
 זמן וכי נטיק היום או מחר דאמרינן מיום פלוני הוא שגירש ולא ניחא ליה
 דהא תפקי עליה קלא שעל חנם גירש ולא פייס ועוד דפורענא הוא
 לגביה דמסוד פירות שפורעמ' ממנו מיום כתיבה ולריך לחזר אחר ערדי
 שעת נתינה הילכך לא עבר הכי אלא אפילו מקמיה דתקון רבנן ודאי היה
 רדאי לחוש לכתביה ואחיה לכיסיה דלאו פורענא הוא לגביה לא לענין
 פירו' ולא לענין תפיס ליה לינשא פישא דכי תפקי גיטא אמרי' השתא הוא
 דגרש ככ"ל . ורש"י ז"ל כתב בהא דאמרינן כתיבה ואתיבה בכסמיה
 מאי דבין לענין זנות בין לענין פירות טרפא לקוחות מיום כתיבה ותמהני
 ליה בגראה מדבריו למאן אז לר"ל בדין טרפא פירות משעת חתימה
 דלמקדמ' כתיבה לחתימתו ליכא למיחש אי לר"י הא אמר משעת כתיבה
 וכי לאייתו ראי' אימת משא גיטא לידה וכבר פי' למעלה דלר' יוחנן
 דאמר משום זנות הוא דפרכינן . ולפי דעתי שזו כעין ראי' לדברי רבינו
 ז"ל שסקק הלאה כתי' משום מחפה דקא מקשו ומפרקו אמוראי אליבא
 דריב' סתם אלא דל' דכיון דלמ' דמשום מחפה הוא דקשיא ולא למ' ד
 משום פירות אינה ראי' דלא הו' כריבין לפרושי' אליבא דמאן דאמרי'
 דהא מילתא דפשיטא היא והא דאמרינן לא מקדים איניש פורענא
 לנפשיה למיתרא' דלא חשו רבנן למילתא כלא ואפילו ידיע מתי לא מיפקל
 וי"א דפסול ולא שמי' לו דל' ליתני מתני' נכתב ונחת' ביום וכתן בליל'
 ועוד דאי הו' פסול גיטין הכאן ממדינת הים מתי לא הו' לן לאכשורינהו
 ורע"ג דאי' לכו קלא שלא ליתן דכריך לטעורין : ונות לא שכיחא .
 פי' ונות דלא איש לא שפיחא ולא תתקי' ביה רבנן תקנתא אבל מה ששינו
 בתולה בשאלת ליום ד' ששם היה לו טענת בתולים משכיס לב"ד משום
 דחיישין שמה ונתת' ועיבב עליו המקח שאני תס' דכיון דאיכא למיחש
 לאיסורא חיישין אפילו למילתא דלא שכיחא אבל הכא א"ע' שמחפה
 עליה אין כאן מקיים איסור בידו ומשום אונס דכהן נמי תקנו לכולן הא
 אכז' ברכון בלחוד לא חיישין ועוד דהתם לא מפסדי רבנן מידי דתקנת'
 אבל גבי זמן שגביטין דפסלינהו רבנן לגט מוקדס ולשאין בו זמן משום
 מילתא דלא שכיחא לא אלתוה רבנן לתקנתיהו : פירו' דמשעת
 כתיבה ועד חתימה א"כ . פי' דר"ש סבר אין לבעל פירות משע' כתיבה
 ורע"ג דלא אחתיה אלא לחמר לית לן בה שלא תקנו זמן אלא להעיד על
 יום כתיבה . ואי דק"ל לר"ש הכי משכרינן בנט מוקדס משום האי טעמ'
 ליחוש דלמא כתב בתשרי ומקדים ומנייה מניסן ומחפז' ליה שהדי השתא
 בתשרי וניחא ליה לא לא חיישין משום דבעל גופיה מאי הנאה מטי
 ליהי' בהא כיון דלא חייש' ר"ש משום דת אחותו . וקשה הא דתנן שלהי
 בבא בתרא הערב לאשה בכתובתה והיה בעלה מגרשה וכו' דאלא חיישין
 לקנוגיא הכא נמי ניחוש לקנוגיא משום פירו' וא"ל תס' היתרא הוא ועוד
 דחזין דהוא מגרשה ונפרע' מן הערב הילכך חיישין אבל הכא איסורא
 הוא דשלא כדון טרפא ולא חיישין . וא"כ הא דאמרי' במינע' בפ"ק מהא
 גט אשה כוחן שבעל מודה יחזיר לאשה והוינן בה וליחוש וכו' אלא בעל
 לא מתיהו' לאו קושא' הוא גבי דכי אימרת' ליה לא היתמן מיהו לבתלה' לא
 חיישין לרמאי' משו' קנוגיא שאין אנו אחרין לרמאין דאין לדבר סוף אבל
 בדמתי' הכא לדידי' ונכתי' תקני רבנן ז"ל שלא הכשיר ר"ל אלא שבתוהו
 ביום ודאי ותתוהו בגיליה אבל בשאין העדים יודעים אימתי נכתב לא
 חתמי חיישין שמה עכשיו כתבו והקדים והו' עיקר זמן בו ספק :

דמי יודע מנין לו דלא לישקע בכתיב' גט לנשיג' כסודקודאי למאן דסבר
 הכי פקעה ומדלא איחברר הי' מנייהו דר"י מספיקא לא נפקא מילת' ועוד
 דכ"ל הגט משאנו דשולא סבר לה ב"ד משעת כתיבה ואפשר שלמדו
 מזה שאמרו ימים שכתיבי' בעלה ואי' במניח' וכו' אלא לא מפסי' תנאי
 כתיבה עד שעת גירושין וה"ה לפרקנה אלא א"ל היא כתיבה מהיום
 אס' מתי דכתיבה גופא ליתא מהשתא דאל"ת הכי תקיפי לנ"ד משעת
 כתיבה מההיא דברייתא . וי"א דנט מאחר כשר דמסו' בת אחותו ליכא
 ומשום פירו' ליכא היא מוחלטת בענין שאמרו שטרי חוב המאוחרין כשרי'
 ואם משום שמה יאמרו בנה קודם לגיטה ומשום ליה ממור' אפשר לקיימו
 ב"ד קודם שתגשא לאחר וכיון שהחזיקה גרושה ב"ד קורעת את גיטה
 א"כ מאחר ולא תנכס עד דמטא וימנא גיטא וכך נראה ש"ל להתייר'
 לא זמנן הגט דלא כרות גיטא אלא מן הזמן ואילך יש ראי' לדבר מהא
 דאמרי' בכתרא' (דף קסד) השיב ר' לרדכוי ר' חנינא ב"ג והלא אינו דומ' ומנו'
 של זה לזמנו של זה וכו' עד א"ל הכי השתא הוא דיופת מנאי' קסבר אין
 כותבין שוכר מאי הוי מ"מ בניטו נשים הא אינו יכול לעשותו פשוט שהרי
 פסול הוא אלא ש"מ כשר ועוד סמך לדבר מדלא השמיט מנא' ונתי' בנט
 בין מוקדס ובין מאוחר פסול דקדק פליג' במתני' דשכ"ט דקתי' כרובול
 המוקדס כשר והמאוחר פסול ש"ח המוקדמין פסולין והמאוחרין כשרים
 ולא קתי' מתי' בנט בין מוקדס ובין מאוחר פסול וכו' דעת הראב"ד ז"ל .
 והוא התייר' לינשא ח"ק קודם זמן הגט ודעת רבותינו בעלי' התוס' להתייר'
 זמנן הגט כמו שכתבתי וקשה עליה הא דגרסינן ביבמה (דף קס"ה) ההוא
 גיטא דאשתכח כבורא דכתי' ביה כן בר חייה מסורא וכו' עד ורבא אמר
 פייסי' לגמלא פרחא ח"כ לקפיהה ח"כ מילי' מסר ואי' ס"ד מאוחר כשר
 ליחוש דלמא אחרוהו וכתבוהו והבעל והעדים ההוא יומא דאיכותב גיטא
 בסורא הו' אס' שאחרוהו וכתבוהו וכתיבו חותמו היום שזמנן לו א"כ שחי'
 בכהרעא ובין לרבא דחייס' ובין לאבוי' דלא חייס' ל"ל למיח' ליה אלא שחי'
 שגט מאוחר פסול . והא דאמרי' ר' לרדכוי ר' חנינא ב"ג אפסר שא"ך ר'
 חנינא לא הכשיר מקושר שנשא' עדין מבכנים אלא בניטו חוב אבל בניטו
 נשים לא ורע"ג דלא פליג' בכו' רבנן כדאמרי' בפ"ג גט פשוט ליה מילתא .
 פליג' בהו בדעיב' לרדכוי ר' חנינא אבל בשקיר התקנה אמרינן דלא פליג' .
 ועוד יש לנו פי' נכון במשנתנו שפ"ג גט פשוט וממנה מסתלק ז' הקושיא
 דכי קתי' גט מקושר שכתבו עדין מחובו פסול בשכתב' נמי עדים מאחרין
 הוא ומשום הששא' שמה יפסוטנו וכפ"י מינה בנט חוב חורבא דר' ר' חנינ'
 אמרי' יכול הוא לעשותו פשוט וכי נפקי מיני' חורבא בנט חוב אבל בניטו
 נשים לא נפקא מיניה חורבא בכלום שאין האס' פושטת אותו לקבל
 ענמה ובפרקו פירשתי הדבר בארובה יפה וזהו דעת הרמב"ם הספדרי
 ז"ל . וההיא דתיבא בתוספתא דחלוין כשר כפרובול פסול בנט והיינו
 מוקדמים ומאוחרים ח"ל גט חוב קאמר בשכתבתי :

דף יח ע"א א"ה
 כתובה נכתבת ביום ונחתמת בלילה . לא מפני
 שהוא תנאי ב"ד אלא משום ההוא הגהה דקא
 מחתי' אהדי גמרי ומשעבדי נפשיהו כמו שפירש"י ז"ל . וי"א דוקא
 בשאין בה תוס' אבל יש בה תוס' לא ורע"ג דק"ל תנאי כתיבה כתיבה
 דמי' ה"מ למאי דתי' תס' ברישא' אבל לא לשאר ולא מחזור דאפי' תוס' מהא
 נמי קיי משעת כתיבה דאיכא למימר ביה נמי כהאי נכחה דקא מחתי'
 אהדי גמרי ומקנו כדאמרי' תס' והשתא דכונן למקנא מיניה לית לן בה
 דמשעת קנייה קנה ובראה מדבריה ד"ה ז"ל שאין הלכה כשמואל' וכך נמנא'
 בתשוב' שלו ויחי' יודע למה שפיר' היה רב חול' כפי' עליו הית' הלכ' קב"ע
 כשמואל' וכ"ש שלא חלק עליו בפרוש' . והא דר"ל בר דרוק גבי גט גיטא
 ואמתי' קיימא דקאטר לא שאלנו והיינו דקתי' כשר וה"ה לכל הסטורות
 וכדפי' רש"י ז"ל . ואולי הוא דוחה אותה מדקא מתמה עלה בנתי' לימא
 כשמואל' ס"ל ודחו ליה לרב מינה ש"מ דלא לימא איניש הכי קאמרי' ואין
 זה נכון ומספיק :

ע"ב חיישינן
 שמה פייס ור"י אמר אס' אימת דפייס קלא אית
 ליה למילתא . א"ל לר"ל דחייס' קשיא ליה הא
 דתניא לעיל המשליש גט לאשתו וכו' ולא חיישין שמה פייס איכא למיחש'
 דשאני' הכא דכיון דאכתביה ולא אחתמיה ש"מ חלוצי' תהליך כנפשיה
 וסבר דאי' מתייסה תפייס הלכך חוששין . ואיכא למיחש' לר"י ת"ס מהא
 דאמרי' בפ"ק הגט (דף כ"ט) ההוא דשדר ליה גיטא לדביהו' ואמר
 לשליח לא תיתביה בינאה עד תלתי' זמני' וכו' והוינן בה וליחוש שמה פייס
 וכו' אלא חיישי' . א"ל דכולי' עלמא לא חיישי' שמה פייס בשולא גט לאשתו
 כסם אבל באומר לשליח לא תיתביה בינאה עד זמן פלוני א"כ כנתי' גט
 לאשתו ואמר לה ה"ו גיטך זמן ששעבור מנגד פניך ל' יום כיון דרמי'
 תנאה בגיטא ועבר עליה א"כ א"ל לא תותביה בינא' מהשתא אמרי' שמה
 לא גמר כנפשיה למגרשה ודעיסה לניסיה ומחושין שמה פייס ולא אמרינן
 אס' אימת דפייס קלא אית ליה שרגלים לדבר לחוש ואינש איניש דמפייס'
 בנפשיה קרוב לענין זה כתב רש"י ז"ל בפ"ג גט . אבל אינש דמפייס'
 ולא אחתמיה פליגי בה ר"י ור"ל מר סבר כיון דלא אחתמיה כמו דרמי'
 תנאה דמי' ומ"ס כיון דלא רמי ביה תנאה אמרינן לקולא דרגלים לדבר

חרושי גיטין להרמב"ן ז"ל פרק המביא בתרא

אם איתא דפייס ק"ח חיה ליה והא דתנא לטול במשלים לא חתני לה אלא
לאחר ג' חדשים ה"ו גט ואין חוספין א"ל באומר נאמתי עלי שלם פייסתי
דלא חלימו חתני דמוקיעה הכי בשלמי מי שחמו . ולדברי רש"י ז"ל
פ"י שהוא הולך לדברו איתא דפלוניתא היא אי חייסין שמה פייס ונא אי
אזרינן לא לא חתני וזאתה התם בשלמי מי שחמו ונא . דתיים מוקי לה
באומר נאמתי עלי שלם בחתי ופייסתי כדאמרן ופי' רש"י ז"ל שמה פייס
ובעל ואיכא דקשה ליה הא דאמרין התם אמותי דקתני ולגט ישן אין
חוספין שהרי לא נתייחד עמה ולחוס שמה פייס ומה מקום לחוס שמה
בה עליה והרי יש עדים שלא נתייחד עמה וזו אינה קושית שא"פ שהרי
לא נתייחד עמה שהיו עדיה הולכים עמה ביום ובלילה אלא שלא דמינו
שנכנסה עמו לסתר או לחורכה בפני עדים ומ"ה אקשינן וליחוס שמה
יבא הכעל ויאמר פייסתי ונתייחד עליה ומיהו לא מחזור דהא ק"ל שמה
נתייחדה בגט ישן תבא לכחלה ולא חייסין שמה יבא ויאמר בחתי עלי
ובטל הגט . ור"ח ז"ל כתב שמה פייס ובטל הגט וז"ל והא ק"ל חור
ומתגר בו בשלמה התם חזי חור ומתגר . אבל כאן שהוא נתייחד לה למאי
ניחוס א"ל כי אמרי חור ומתגר בו ה"מ כשנחתם משום דלא חתי דבורא
ומבטל המשע אבל כל זמן שלא נחתם לא המשע הוא ואתי דבורא ומבטלי
דבורא ומסתבר דאי אחר כל גט שאכתוב תחאן ועד יום פלוני ובטל הוא
בטלין ואינו כשר עד שיבטל דבריו הילכך חייסין שמה פייס ובטל הגט
שיאחז חתומת העדים שיחתמו בה בטלה טען דרך המתפייסין לומר גט
שכתבתי בטל הוא ולא יהא ראוי לחוס ולתגר בו בעולם . וכשר ר"ת
ז"ל כי איתמר חור ומתגר בו בטלה ביר שליח דנתייחדה לשלוחתיה
דשליח דגט עמנו לא בטל אבל בטל הגט עמנו כפי' בטל הוא וזהו דעתו
של הרב ז"ל ובמקומו יתבאר בע"פ : ומה שכתבתי קרוב או פסול
אמרי לה כשר וא"ל פסול . וזהו גרסת רבי אלפסי ז"ל ורש"י ז"ל גרס
אי חתים בתחילה קרוב או פסול ופי' אי חתים בגמ' הראשונים קרוב
או פסולים וקשה ליה לר"ת ז"ל והא ק"ל מלאהו בקרובים כשר איתניא
בפ' גט פשוט (דף קה) היו ד' חתומים על השטר ומלאו ג' הראשונים
קרובים או פסולים תקיף עדות בשאר ותניא נמי במוספת דגיטין כה"ג
גט שחתמו עליו ה' עדים ומלאו ג' הראשונים קרובים או פסולי תקיף
עדות בשאר ויחיה ליה כי חתים רחוקים וכשר אף ע"ג דיבנקו רוחא
למאן דקשיש ואיתו קרובים או פסולים ומלאהו כשר ולא חייסין לשמה
ויאמרו קרוב כשר לעדות שהרי גט קרן משלימין עליו אפילו קרוב ולא
ערב אלאהו אין חוספין לקרוב אבל להחמים אותם קודם שיחתמו אחרים
חוספין שמה הרוואה יבא לומר שאלי החתומים תחלה הם העדים ומיהו
במוציא לפניהו גט או שטר תולין להקל ואמרי' הני כשרין חתמו תחלה
אשעתין דלעיל קיימי ומשום דאמר כולכם לכיון דכריבי כולהו למתחם
ומתחם להני כרישי מחוי כמאן דמשוה להני עדים ולאיךך משום תנאי
אבל בעלמא לא חייסין וזהו הנכון : אתי לחלושי בקיום שטרות
דעלמא . פי' רש"י ז"ל ויבטירו קרוב בכל השטרות . ולא מחזור לי
דא"כ לא היה לו למימר בקיום שטר' דעלמא ותו קשיא לי וליבעי מנייחו
אי למיחי אתו אי לאסודי אתו כדעבידין בעדות על פה כדאיתא בגמ'
מכות ולא קשיא לכיון דנראה בשעת חתימה בעדים גוריקן ואפילו משום
שטר' איתמר אלא משום ליטא בעלמא נקט לומר דגוריהו כוללת הכל
ל"כ כ"ל דהכא ליבא למיחם משום שאין עירי חתימה רואין בגט כלום אלא
בעל הוא שאומר להם לחתום וכי חתמי אדעתי דבעל חתמי אס רוגה
הוא משום עדים ואי משום תנאי ואיחוס מסתמא לכשרים מחתים משום
עדים והשאר משום תנאי אבל בשאר שטרות בה' שבלו לחתום שטר עדות
זה בפני זה וחתמו תחלה קרובים או פסולים השטר פסול דננו דאמרי
למיסדה איתנא וכן כתב ר"ה ז"ל בפ"ק דמש' מכות ובירושלמי
שחתמו בה' עדים ומלאו ג' הראשונים פסולים או קרובים כשר ותקיים
העדות בשאר ר' אילא בשם ר' יסא איתא כמאן דמר עדים חתומין בשטר
זה שלא בפני זה כרס כמאן דמר אין חתומים זה שלא בפני זה אפילו התם
בסוף איתא כל שאר להטיר פסול ות"ה גורין הבא שמה יבואו לעשו' כן
בשאר שטרות ולאו משום שיכשירו קרוב בגיט נשים ומיהו באחרונים
ליבא למיחם לכיון דכ' כשרים חתמו מאן דהתם כשר הכי מסתמא לאו
לאסודי איתא :

דף יט"א קנקנתום

התרא דאושכפי . פי' רש"י ז"ל
הוא הנקרא בלע"ז אדומיט
וא"כ הוא אין מטילין ארמיט' למוד דיו של ס"ת כדאמרין בתם סוטה
וכי מטילין קנקנתום למוד דיו והתורה אמרה ומחם כתב שהוא יכול
לחתום ולא נהגו סופרים כן . אבל כפי' ר"ח ז"ל פי' קנקנתום חויגי'
הוא ויטריאלה מספר הנקבל מן ההרים כן שמו בלשון יון ובלשון רומי
בספר הרעיונות שלהם קנקנתום וג' מינין הם וכולן מענין א' לשחרות
הדיו ולפי' אחר ר"ת ז"ל דמותר לתת ארמיט' למוד דיו של ס"ת לא אחר
אלא ויטריאלה הוא קנקנתו ואיני יודע למה שהדיו שכתן תבוא ארמיט'
חינו נחמה כלל ומתקיים יומר מן ויטריאלה ובעי' ומתה אלא שכולן

אסורין אלא שמה נהגו כמ"ד התם חזן מפ' סוטה שמקדש אבל כמ"ת
מטילין קנקנתום למוד דיו : ובבב' דבר שהוא מתקיים לחתום הא
דמני' ר' חנניא כתבו במי טרי ופולח . אומר היה ר"ת ז"ל שדיו של
עפלים פסול לכתוב בו ס"ת דמ"ת פ"ד שמהא כתובה אסורית על הספר
וכדו דתניא או שכתב שלא בדיו יגנו ונבי ס"ת תניא כדמוכח כפ' הקומץ
רבה והבא דאמרין דיו דיומא וכל דבר שמתקיים לחתום אלאהו אין
זה דיו . ותו מדאמרין בתם' נדה אמרינו פלי קורטא דריומא דדיו של
עפלים א"ל שיא קורטא ו"ל שהדיו שמש הוא של עפלים לאחר שמתים
בו שרף האילן שקורין נאמנא ל"כ כל' ערבי אבל פי' אחרתי אפלא בכל דבר
שמתקיים באפנה לבד . בלא שרף שאינו דיו גמור וכן חגי אומר שדיו
של עפלים הוא דיו שכתב לאחר תבטלו אבל מי אפלא בלא ביטול אלא
כשנפשו העפלים במים הוא שמתבו מכל דבר שמתקיים והוא מי מילין
הנבטל הרבה עושה קורטא ובירושלמי אמרי משיל' בדיו שאין בו אפלא
אלאמה סתם דיו יש בו אפלא והוא מוערב בדברים כמו שרף אילנות והמן
ודברים הגרובי' לו . וכדאמרין בפ' במה מדליקין כל השרפים ופי' לדיו
ושרף קטף יותר מכולם . וכן אומר שם כל העשנים ופי' לדיו וכן הדבר
כדיו של עפלים ור"ח ז"ל פי' דיו הוא העשוי מפחי' של עפלים : דיו ע"ג
דיו וסיקרא ע"ג סיקרא פטור . אי' דק"ל והא אמרינן לקמן כתב הגט
שלא לשמה והעביר עליו קולמוס לשמה באנו למחוקת ר' יהודה ורבינן
וא"ל שמה אחר ר' יהודה אלא דמתייב בלשמה אבל לא שיא כתב לענין
שכתב והתקן בפ' הנונה (דף קר ע"ג) כתב ע"ג כתב פטור ואמרין עלה
אמר ר' יהודה דלא כר' יהודה דאי כר' יהודה הא חתם חתמי שמתין וכר' י
כד' יהודה כשעדין הוא לה והכתוב על כתב לא כתב הוא ואינו נכון
דגרסינן בפ' הגיטין גבי יהוא דלמך ס"ת שכתבתי אחרות שבו לא
כתבתי לסמן . ואקשינן וליעבר עליה קולמוס ולקדשיכו והתם יבש
הוא ומיהו לאו קשיא אלא ככל דהכא אליבא דרבנן חתימי שמתין ור"ת
נמי שמתם כתב ע"ג כתב פטור ואי קשה לרב אחא בר יעקב דאמר לקמן
ע"כ לא קאמרי רבנן התם אלא דבעי' זה חלי ואינוהו הא דתנן התם כתב
ע"ג כתב פטור תני איכא למימר מוקי לה כמיקרא ע"ג דיו ור"ה ח"כ
סבר איהו שאני לשמה משבת דגבי שכת מלכת מחשבת בעינן ולא אהנו

ע"ב דה

דקארו קמיה דר' אלעזר וחתום לא כעד מפי עד דמי
שפרי' הוא עמנו דלא איתו עדות ואינו מחמת אחרים
בה אלא לומר שכן כתוב בספר זה וזו אינה עדות אלא כל מאן דמיהו
ליה ולא יהא לכו נוקט עליו יכול לחתום על ידו דכיון דמילתא דעירא
לאיגלווי' הוא ואית לכו חיתמא דרוביה מהמיני : טעמא דאיכא
כתב הא ליבא כתב לח . פי' קס"ד דשמואל מגורשת לגמרי קאמר ולא
כל הימנו לאוסרה אפי' שטבר הניו . והא דקאמרין חייסין לו שלא
נקשא אבל נשאת לא תנא והכא משמע דטעמא דאיכא כתב אלא ליבא
כתב אינה מגורשת כלל ואם נשאת תנא דאי ס"כ כהא נשאת לא תנא
ליבתי נמי הא שהא יותר רבותא ומתקן כי קאמר שמואל לא כשאכד הניו
אלא לומר שריבין בדיקא אבל אי לא פליט חו שאכד הניו אפילו נשאת
תנא . ויש נוסחא שכתב בה לא כל הימני לאוסרה עליו וא"כ אפילו
בדאיכא כתב חו מתירין אותה ליבא לבתולה אלא שאין אוסרו' אותה
על בעלה ואיתא פרכא ארשמואל בהדיא . ומיהו לא דיק' דלא תנא לה
עליו סתם על הבעל שנשאת לו שהרי לא הוזכר כאן ור"ל נמי לפרושי לא
תנשא ואם נשאת לא תנא כדתייב בכל מקום ושור דקמי' מגורשת ומשמע
לגמרי וז"ל בגמ' דוקמי' עליו ולא בהלכות ר"ה ז"ל וי"ת דמטיקרא
קס"ד דשמואל לקולא אחר מגורשת ומנינו חייסי לקולא בתלמוד ור"ה
דהוה ליה לתרוני חייסין לחוארא קאמר שמואל אלא פרושי מפרס לה
לחששא הכי איתא ומיהו השתא לא ס"ד דיק' דריומא כדקרויהו וטייל'
לכי ודיה דלסהו טעמא לא איתא פרכא הויא מיהו ת"ת קסא דברייתא
לא מקילא בגירוסין כולי האי : ובי פליט מלי הוא השתא הוא דפליט .
פירש"י ז"ל וכשהיו בלעות לא היו כתב שמואל נמי חייסין קאמר כלומר
שמה לא נכלטו יפה ונדמה להם ניור חלק כשלא דקדוק יפה זהו תורף פי'
רש"י ז"ל ואפי' כן אינו מחזור דשמואל לא אחר חייסין אלא בני מילין
כתבו אבל דאי כתבי בני מילין משמע דגיטא הוי ואפטר דבנא' מתקין
דברי שמואל כן נתן לה יור חלק ואמר לה הרי זה גיט חייסי לגירוסין
אלו ופסולה מן הכבוה מ"ט לפי שאני אומרים בני מילין כתבו וכיון
שכתב בני מילין הדין נתן נכחם לו ותרוני הוא דמתרין מילת' דשמואל
וה"ה דאפילו אכד ולא נכדק אין חוספין לא פרושי מפרס לה לחששא לומר
דאי לא פלוט לאו כלום הוא . ור"ח ז"ל כתב ומתמיהו ופי' פליט מנ"ל
דגט הוא דפתיב כיה דילמא עביד אחריתא הוה כתוב ביה . והוא דפליט
ומתקין שמואל חייסין שמה גט הוא קאמר וקשה לי דאי פליט הוי ליה
דומיא דברייתא דאיכא כתב ומגורשת ושור סאמרו בירושלמי א"ר חייל
בר גלין בני מדינא ערימין סביאי' כד חד ונאנאן כשי משלחא מיתרוקון
לחבריה הוה כתב בני מילין דמקבל כתביה שפך דיו . שאין בו טעמא והוא

חודשי גיטין להרמב"ן ז"ל פרק המביא בתרא

בגדת והא דחייב שליחות דלכ בעל כרחיה מסוס דתיא עתמיא לה יד
 בגיטין כדמתינ בערה המאורסה היא ואביה מקבלין את גיטא אבל לענין
 קדושין אביה במקומה וכל שנעשה לדעת אביה לא תקרי בע"כ כדמוכח
 בפ"ק דקדושין דאמרינן הסם דכסף באשות בע"כ לא אשכחן כך מפורש
 בתוספתא :

ע"ב י"א זה שמחוסר קנינה ונתינה . יש מחלוקות שאומרים
 הוא הדין לגייר ולכל תלוס שאם חתך ממנו אחר
 שכתב הגט פסול וכן כתב בעל העלכות ז"ל בלשון זה ומתן דכתי' גיטא
 ליסמוק מגילתא שיעור מגילתא והדר לכתביה דלי כתיב ליה מקמי
 דליפסו' מגילתא ופיישא מגילתא ופסק לה כמר דכתב גיטא מפסיל גיטא
 דכתיב וכתן מי שליטת מחוסר אלא כתיבה ונתינה יאל זה מחוסר קנינה
 ונתינה וכן נמי כפוס בפסקות . וז"ל ר"ח ז"ל כתב כאן ש"מ אפילו
 אם מחוסר בו קנינה אחר הכתיבה פסול וכ"ס ונלמו והטעם לרואיה זו
 לפי שקרן הפרה תלוס הוא ואע"פ כן בשקלגו פסלו . וי"א שלא אמרו כן
 אלא במחוסר אבל תלוס אינו מחוסר קנינה אע"פ שקלגו כשר . והטעם
 מעבלי חיים עוקר דבר מגדולו ובמחוסר דמי כדאמרינן בפ"ג כלל גדול
 (דף ס"ד ע"ב) התלוס ככף מן העוף והקוטמו והמורטו חייב ג' חטאת
 ומפרש הסם בגמרא מולג משום גזול אבל בדבר תלוס לא וזו אינה טענה
 שאם משום גזול בלבד הוא חייב חף לאחר נתינה הוא חייב ואע"פ שהוא
 כתלוס ולא משום עוקר מן המחוסר כמו שפירשתי סם כפר' כלל גדול
 בדאיות גמור' אלא ש"ל דכל עוקר דבר מגדולו כעוקר מן המחוסר
 הוא ומחוסר קנינה איקרי אע"פ שחיובו כבעלי חיים לענין שבת משום
 גזול דמתי ליה . וכן נמי אמרינן גבי כבוד בתסב' בכורות התלוס שער
 מן העור כעוקר דבר מגדולו הוא ודאי לדבר מהא דאמרינן לקמן בסמוך
 ענה של ענין נקוב אביי אחר כשר ורבה אחר פסול גזירה שהיא יקטום
 אלא בענין שאינו נקוב לא גזרינן שאפילו קטם כשר ובעלי הדין דוחין
 שולס אפילו בשאינו נקוב גזר רבא והאי דנקט נקוב להודיע כחו דאביי
 ועוד לאשמועינן שכל החרם כשר ואין זה נכון שאם אפילו בתלוס נקרא
 מחוסר קנינה כמו שהם אומרים אין כח לאביי בנקוב יותר משאינו נקוב
 ועוד לדבריהם על החרם נתי לגזור דילמא גיזו למקום הגט ופסיל והם
 משביים דלא גזרינן אלא בעלה משום דשכיחא ביה קנינה אבל בחרם
 לא גזרינן כי היכי דלא גזרינן בקרן הפרה . ומ"מ קשה לחס"ל נקוב
 ואפשר שאפילו בעלה לא גזר רבא בענין שאינו נקוב משום דתלוס גמור
 הוא ואם חתה גזר בתלוס שהיא יקון אין לדבר סוף שאפילו בגייר עגמו
 יש לחוס מהא גיזו ממנו כמקון סופרים אבל במחוסר לא חלקו חכמים
 אע"פ שאפשר לו שלא לתלוס כגון זה כיון שאפשר לנח לירי תלישה פסול
 והאי דלא אמרינן על ענה של ענין שאינו נקוב כשר דשקיל ליה לכולי'
 ויהיבניה ניהלה משום דחרם ועלה אתי לאשמועינן . והכי משמע לי
 מדאמרינן כתבו על החרם של ענין נקוב כשר דשקיל ליה ויהיבניה ניהלה
 למה ליה למשקיל ליה חרם בוליה לגזייה למקום הגט . ועוד למה להו
 לפרושי בנתי' היכי עביד האי שקיל ליה כשר ואינו נתי גיזו ליה כשר אלא
 ש"מ דאי גיזו ליה מחרם למקום הגט פשוט הוא ואע"פ שהחר' תלוס הוא
 כדמפרש ואולי . ומ"מ הוכרחו בגמרא לפרש דשקיל ליה ויהיב ליה ניהל'
 כמו שפ"י אביי בעלה . ומלאתי בתוספו שזה דעת ר"ת ז"ל והם מדמים
 הדברים לאותה שאמרו בפר' גמרא הדין (דף מ"ב) ען שומע אני בין
 בתלוס בין במחוסר וכו' מי שאינו מחוסר חפירה וקבורה ורבען חפירה
 לאו כלום היא ע"ב לא פליגי אלא בחפירה שאע"פ שהקורה משוקעת בארץ
 בתלוס מהנה היא אם המחוסר קנינה בגוף הדבר חסרון הוא חף לדברי
 חכמים . וכן נמי אמרו בפ' כסוי הדם (דף ס"ט) בעפר עיר הגדחת ולא
 זה מחוסר תלישה קנינה שריפה אע"פ שאינו עוקר דבר מגדולו אלא
 מתקום חבירו . ומ"מ אינו תמה בה ואפילו לעיקר הגמרא קשיא לי שלא
 מלאתי בתלמוד יאל זה שמחוסר אלא כשא"ל לעשות ממנו אותו מעשה
 בחסרון הדבר כמו זה שהוכרתי מסאגהדרין שא"ל לקבור ען בלא קנינה
 וכן מחוסר גמור א"ל להתקיים בו נתינה אלא בקנינה אבל תלוס גמור
 מתי מחוסר איכא ובשלמא הסם איכא למימר דגזירה משום מחוסר גמור
 הוא וטעמא דמחוסר גמור מפרש' בנתי' עלה אבל תלוס גמור אינו יודע
 בו לשון חסרון כלל . אבל ראיתי בירושלמי דמפיק מחוסר מספר זה
 ספר ויחד שהוא בתלוס חף כל שהוא בתלוס . וברייטא הוא בספר
 ובתוספתא ותיי לה בן כתיבה ומייה בנתי' דילן לא דרשי הכי ספר כלל
 ומשמע דלמתן דדריש לא נפקא ליה ממחוסר קניני' כשנתן לה אילן וקרק'
 דדמי למתיב גט בחיובו ובתב לה מתנה עליו ואפ"פ פסול ומחוסר קניני'
 פסול אחר הוא התלוס נתי כתב ומתי דקשה לאו מחוסר מיקרי ז"ל כיון
 שאין בדעתו ליתן לה פרה מחוסר מיקרי דהאין נתינה אחריתי היא
 ונתינה דקדן לא אפשר אלא בקנינה וכן כתיבת דעלה ומקנת חרם מחוסר'
 קנינה היא כיון שאינו נתון לה הכל . ולפי זה הטעם כראיה לי דבריו
 של ר' אחיי ז"ל שאמר אם מקודם כתיבה הוא דעתייה למיגזו לית לן בה
 אלו דבריו והם נכונים לדבריו דמחוסר מעשה כתיבה זו קאלמר רחמנא

ובדעתו של אדם הוא חסרון זה דהא בתלוס הוא ומייה גבי פרה וכל דבר
 שמיזמו שוב אלל הכל ושתו עליו ככני עגמו אפילו נתן דעתו שלא לסייר
 פסול דמתי' דפרה סתמא תקן ויש לסמוך זה ממה שאמרו גזייה לנתן
 ויהבה ניהלה מתי וכו' . אלא שפגלתי דרבי' בעלי תוספו ז"ל סברה
 שאמר שכותן שא"ל חותך הגט מדבר גדול ושלא ממנו כגון קרן מן הכר'
 ועלה מן העלין היו פסול דמיקרי מחוסר קנינה אבל כגון שא"ל חותך
 זמן מן הגט מועט מן המרובה שהגט שמו עליו וחשוב משום של זמן לא
 מיקרי הגט מחוסר קנינה וזו סברה נכונה למי שחמרה ז"ל : ע"פ שלא
 תלכי לבית אחיך לעולם אין זה כריתו' . איכא דק"ל והרי אם מחר אביה
 אותו בית מותר לה לכנס סם סךך אמרו בנדרים קונם לכיך אינו נכנס
 ומכרו לאחר מותר . ואם אמר לה נמי לכל בית שיהיה לאחיך אם מת
 אביה מותר לה ליכנס סם ואחאי אינו כריתו' ה"ל כל ימי פלוני סוה
 כריתו' ואי' למ"ד דאמר לבית זה שהוא של אחיך או שאמר לה כתי' לא
 תכנסי לבית שבמקום פלוני . שהוא היום של אחיך אלא דלא חס לפרושה
 הכא : כתבו על החרם של ענין נקוב כפר פירשתי . ורש"י ז"ל
 פי' במ"ס בפ' הראשון בעפר הבא בספינה שהוא בספינה של חרם ואיני'
 גריבס נקוב וענין נקו שאמרו שהוא של ען וזו השמועה קשיא עליו וי"א
 אע"פ דלענין מעשרות והבאת בכורים לא בענין נקוב בשל חרם כדאמרינ'
 במנחות מיהו אינו מחוסר אלא בענין נקוב שאינו תסם דכל שהוא יונק
 ומפריח מריח האדמה חייב במעשר' ורמזו לקרא עליו מן האדמה שהרי
 יש לו אדמה בענין' ואדמה מלמטה ואין מין במינו חולק אבל אינו מחוסר
 עד שיהא נקוב . והא דאמרינן בפר' נקב חולבין דמהתם הוא יונק עיקר
 יניקתו ואין לפי' הוה עיקר' . והרב אב"ד ז"ל כתב דבספינה שאינה
 עשויה לטלטל לא בענין נקובה אבל בענין נקוב לפי שאינו עשוי לטלטל
 וקשה לי ספינה נמי עשוי לכרוח ויתר מהטעין וליכא למימר משום דמתי
 כארעא סמיכא דמי דהא ר' יוחנן לית ליה הלי סברא דאמר ענין נקוב
 באינו למחלוקת ר' יהודה ורבנן ולא שאינו נקוב וי"א דאפילו בשל חרם
 בענין נקוב ואפילו אינו מטלטל כלל מההיא דגריסין בתוספתא מסב'
 שביעי' השותן לוף כשביעית כינר עשה ויבאנו בענין של חרם כדי שלא
 יבאנו וכו' כדכתיבנא בפ"ק ועוד שסתם כל ענין של חרם הוא המגריס'
 בפ' ח' שריש (דף ק"ח) הלי מול דתלוס פטורא מחובא דהגבא מחיי' משום
 עוקר דבר מגדולו מתיב רב אובשיא התלוס מענין נקוב חייב משאינו
 נקוב פטור אלא חרם נתי בענין נקוב ורואיה נמי מדאמרינן בבלתי
 המלטיע' ח' מדות בכלי חרם נקב במזיניא מסקין וכו' ועדיין כלי הוא
 להכשר בו ורשיש פיר' דלאו כמחוסרים הם שאין נקב זה רמז לניקב
 לחלוותי שבקרקע נקב במזיניא שרש קטן טהור מלהכשר בו את החרם
 דכמחוסרין הוא וכן פי' רש"י ז"ל . וזו שנובה לדבריו ר"ת ז"ל אומר
 דבחרם סני בנקוב אבל של ען אפילו נקוב לא . והא דאמרינן במנחות
 ענין אשנין ל"ק כאן בנקוב כאן בשאינו נקוב בענין של חרם והא דאמר
 ספינה חספינה ל"ק כאן בספינה של ען כאן בספינה של חרם ובנקובה
 והך אחריתי בשל ען ואע"פ שהוא נקוב אינו קורא . וא"ת ח"כ למה
 אמרו בלוף טומט בכלי חרם ז"ל דכלי ען כבוד ימים מתיב למתי' והלוף
 מויא שרשיו בקרקע ואינו נכון ומחוסר וכבר פירשתי העיקר בענין של
 חרם בענין נקוב אבל בשל ען אע"פ שאינו נקוב נמי מחוסר הוא ונתיב
 וקורא והיינו דאמרינן כאן בספינה של ען כאן בספינה של חרם דספינה
 של ען אע"פ שאינו נקובה מביא וקורא ושל חרם אינו קורא לפי שאינה
 נקובה ססתם ספינה בכל מקום אינה נקובה והיינו דאמרינן על דאשקן
 ראשון ועל אחרון אחרון פלומר ברייתא קמייתא דקפני מביא וקורא
 בענין נקוב ובספינה של ען ואילו לפי' רש"י ז"ל אי אהא אומר כן
 כך מפורש זה בתוספות . ומלאתי בתס' ערלה בירושלמי פ' ראשון ר'
 חזקיה חקולה בשם ר' חזקיה הגטע בענין שאינו נקוב חייב בערלה ר'
 יוסי אומר כשהשרשן מפעפעין אותו ר' יוחנן מסיק לישאל כלי חרם עות'
 בפני שרשים פי' בתמיה ר' ירמיה בעי נטע בו דלתות מלחר שהוא כקנ'
 אלל האילן נקוב הוא אלל ורשיש ושמע דנתי' דירן לרשיש פשיטא לנו
 דלאו כנקוב הוא :

רפכע"א התם

דקפני טעמא וכו' . קשה לי אדרבא
 כסביע ליה דקפני סיפא אחר ר"מ וכו'
 מאחר שזה וזה יכולין לעכב ותיבין ורק זה חי ש"מ דמשל עליון הוא היה
 ולא קושיא דהה"כ דההיא מתני' פסיע ליה ומייה מ"מ אקשי' מדר'
 ורשב"ג דקס"ר דאיכא תנאי בעמלמ דפליגי בה ואין אמרן לכ"ע לא
 פליגי . ומייה אין למימר אשמעתין דההם בשליה מתיבא אחר רבא
 בעיקרו כ"ע לא פליגי כי פליגי בתפוס' דהם שדי נוסו כמר עיקרו ומ"מ
 לא אמרינן שדי נוסו כמר עיקרו ומייה נתיב בערלה כה"ג אילן הינוה' מן
 הגזע ומן השרשים ר"מ פוטר מן הערלה ור' מחייב מן השרשים אלא
 לא שדי ר' אמיר נוסו כמר עיקרו ואי' למימר לענין עיקר יבקה מייקרו
 היא וגם מעשר משום יבקה והתם אפילו גבי ערלה טעמא אחריו' משום
 דכין

כקפני טעמא וכו' . קשה לי אדרבא
 כסביע ליה דקפני סיפא אחר ר"מ וכו'
 מאחר שזה וזה יכולין לעכב ותיבין ורק זה חי ש"מ דמשל עליון הוא היה
 ולא קושיא דהה"כ דההיא מתני' פסיע ליה ומייה מ"מ אקשי' מדר'
 ורשב"ג דקס"ר דאיכא תנאי בעמלמ דפליגי בה ואין אמרן לכ"ע לא
 פליגי . ומייה אין למימר אשמעתין דההם בשליה מתיבא אחר רבא
 בעיקרו כ"ע לא פליגי כי פליגי בתפוס' דהם שדי נוסו כמר עיקרו ומ"מ
 לא אמרינן שדי נוסו כמר עיקרו ומייה נתיב בערלה כה"ג אילן הינוה' מן
 הגזע ומן השרשים ר"מ פוטר מן הערלה ור' מחייב מן השרשים אלא
 לא שדי ר' אמיר נוסו כמר עיקרו ואי' למימר לענין עיקר יבקה מייקרו
 היא וגם מעשר משום יבקה והתם אפילו גבי ערלה טעמא אחריו' משום
 דכין

דביון שהוא יולא בתקום שאינו חייב בערלה שהוא עיקר הפרש של אילן
 וכן פטור הוא דלאו נטישה לחיוב הוא אע"פ שיוגק מתקום אחר ושם
 הפרש בארובה בס"ד : בתורתין ר' יהודה בן בתירא אמר אין
 כותבין על הגייר המתוקן . פי' רש"י ז"ל שהוא ועדיו על המח' ויכול
 להודיף שאם יתחוק פעם אחת אינו נימך שעדים גם על המחק הם
 חתומים ואינו נכון שהרי שטר הכא על המחק הוא ועדיו כשר הוא שאם
 מאמר חוד ומוח' אינו דומה לתחוק פעם אח' למח' כ' פעמים אלא מחגי'
 בהא על המחק ועדיו על הגייר שהוא פסול ואין לו תקנה כדמפורש
 בגט פשוט ומוחקר כאן בירושלמי אלא הוא על הגייר ועדיו על המח' לפי
 משכ"ל לה דבשר בגון דכתב סהדי בין סהדא לשהדא אהת' סהדו חתימנ'
 אמחקא וטראת אגריי ובשאר גוויי פסול ומיחו מחגי' לא מתוקמה בכשי
 דקתי אין כותבין על הגייר המתוקן משמע שעל הגט עצמו אמרו ולא על
 חתימת העדים כלבד . ואפשר לקיים דברי רש"י ז"ל ולפרש אין כותבין
 על הגייר המח' אלא כ' נמח' ככתיבו משום דילמא שדי דיומא אחק' עדים
 מעיקרא ומח' ליה דכי הדר מחיק ליה וימנא אחריתי ה"ל כולה מתחק'
 ב' פעמי' כדאיתא בגט פשוט ולא מילתא היא שכלא אין לחוש שאין הכעל
 מטייל דיומא אחק' עדים מעיקרא כדי שמוכל אשתו לוייף גט :

ע"ב ר"א הכשיר ר' אלעזר אלא בניטין אבל בשאר שטרות לא .
 פי' אפילו כה לתבוע לאתרא ועדים מעידין שלא וייף
 ולא הוסיף כלום לא דבעין ראוי לעמוד ימים רבים ואם אילו כן כמויין
 מחובו הוא ופסול . ואיכא למידק מהא דתניא כמותו על הגייר או על
 הפרש שדי מכורה לך או תבוגה לך הרי היא מכורה וגמולה וחרם
 יכול להודיף הוה ולא קנה ויש מפרשי' תפטר בשחקק לו על
 כחרם ור"ת ז"ל מפרש הדין דומיא דגיטין הוא שאינה עומדת אלא לקנו'
 לחמו שטר כחוקת נעול וגדר ופדן כל שהוא שלא יהא הלה יכול לחזור בו
 ומ"ה קני לאתרא בעידי מסירה בר' אלעזר אבל בר' מאיר לא קני דבעין
 עדי חתימה בכל השטרות בין בניטין בין בקדושי שאר כדפירש בס"ד
 דקדושין וה"ל לטטר קנין וה"ל חמירין במס' סנהדרין בהיה מתנתא
 דסמיני עליה תרי גיטין ויל אקנייה גיהליה בעידי מסירה פר"ח וה"ל
 מוכח במס' כתובות פ' מי שיהיה נשוי אלא הא קשיא היכי ח"ר אלעזר לא
 אמר ר"א אלא בניטין אבל בשאר שטרות לא והא ר' אלעזר אמר אע"פ
 שאין עליו עדים אלא שנתנו לא והא קניי עדים כשר וגובה מנכסים משועבדי'
 והא ודאי בשאר שטרות הוא דלאו בגט לא גבי ביה ואפילו הוטיאה גט
 ואין ענה כתובה גבוהה כמורה לא בגט גביא שה"ל מומן כמורה היא
 גובה ואפילו בעידי גירושין והכי אמרינן עלה בפ' התגרס (דף ס"ג)
 וסבר רב בשאר שטרות לא והא קניי גובה מנכסים משועבדים . וה"ל
 כי אמר ר"א בשטר שיכול להודיף אמר כן מפני שהעדים טועין וסוכתין
 התנאי שבו אבל כשאינו יכול להודיף אפילו מלאן ועד עשרה שנים
 מכירים הם שזה השטר שנמסר בפניהם וכיון שאין יכול להודיף אין
 לחוש בו ואיכא למימר מתני' בדאיכא עידי חתימה ות"ה פסול ר"א תחאן
 ועד עשרה ימים דילמא סמכי אשידי חתימ' ולא רמי אנפשייהו ולא דברי
 ומהיה לאלתר כשר דאיניהו ידעו ולא גזרינן לאתרא אטו עשרה ימי' שהרי
 לאתרא הוא עשוי להיתיר כבר ובשאר שטרות אפילו לאתרא פסולי' מפני
 שאין ראוי לעמוד ימים רבים מפני שעדי מסירה סומכין על חתימתו
 ואין וכו' אבל למימר חתימ' בדאיכא עידי חתימה ויודעים שהן גריבין לו
 לעולם רמי אנפשייהו והיינו מתני' וגובה מנכסים משועבדים וקרו' ליה
 פי' ש"י ז"ל כאן . וכ"ה מנ"ל לר"א לוחקה מתני' בדאיכא עידי
 חתימה איכא למימר ח"כ לת"מ תאי אוריא על הגייר מחוק אפילו אינו
 מחו' פסול ולא דייק דהא בשטרות ערסאה אקש' בפ"ק והא בעינן כתב
 שאינו יכול להודיף והכא לא סמכין אשידי חתימה דהא כותים הם
 והיוטות ולא סמכי איכא אבותם ודילמא סברי דכשר בערבאות :
דרכיבוב ונתפס בכלי חרס למען ועמדו ימים רבים . פי' הראוי לעמוד
 ימים רבים נקרא ספר מקנה שגובין בו ולא שאינו ראוי ולמאי הלבאת
 ודאי ומעושי האי והכי ק"ל רחמנא כתוב בספר שאינו יכול להודיף
 והעד בעידי מסירה למען יהו ראויים לעמוד ימים רבים : ור"י התם
 ענה טובה קת"ל . פי' לאו למימרא דלר"א אינו ראוי לעמוד ימים רבי'
 דהא ר"י גטיה אמר אם איתא דהוה ביה תנאה מדבר דברי' אלא משום
 דקשה ליה קרא דכתיב וכתוב בספר למען ועמדו ומפרק התם עלה טוב'
 קת"ל שיחוסם עם עדים מתם כדי שלא יהא נריך לאתר ומים רבים לאור
 אחר עידי מסירה שמה ומתו גבולה ובעידי חתימה ודאי כתב שאינו
 יכול להודיף בעינן :

דף כנע"א והוא שהיה גדול עומד על גביו . פי' ואפי' תורף
 הוא כותב ודקסבר ר' יוחנן כשאחרי' עומדי'
 על גביהם יש להם טובה ועוד שמעטיהם מוכיחים עליהם שהם כותבין
 עם האישוס האשה ואע"פ דלא משמע הכי בגמ' יבמות רב הונא ס"ל
 הכי . ואפשר שהיה מחלק בין כתיבה או לחלוטה וכבר כתבתי זה בשחיט'
 חולין ומיהו קשיא היך הם יכולין לכתוב הא לאו בני שליחות ניטא .

וכן גבי ככרי דאמרינן אדעתא דנפשיה קא עביד חיפוק לי משום דלא
 בר שליחות הוא ומכ"ל דבעינן שליחות דאמרינן בריש פר' כל הגט ואי
 כתב רחמנא וכתב ה"ה למעושי האי דלאו היהו קא כתב ליה אלמא היהו
 נריך למכתביה או שלוחו שהוא כמותו . ואמרינן נמי לקמן בפ' התקבל
 (דף ס"ג) היהו דהוה קרו לה נפשתה וכו' אמר ר' יוחנן עשו עדים
 שליחתן וגריד לחזור ולומר כתבו ואמרי' נמי מיילי גיטו ומיילי לא מתסרין
 לשליח גבי כתיבת הגט . ואיכא למימר לאו דוקא משום שליחות אלא
 משום שאינו לשמה עד שיאמר להם כותבו שאני רוצה לגרשה אבל אם
 כתבו סופר ולא משק' אבל הכא דילמ' גט חוב תקון מחת' : לא מעתה
 פתוח ובסתמא דמני' אמר הכי גמי דבשר . קשה לן התם נמי פסול דהא
 בעינן תחלתו וסומו בכשרות ככל עדיות כדאמרינן גזר רבנן גזר גט אשה
 אכ"ר ז"ל כתב דמשום עגובא אקילו רבנן הכא ואינו מחזור . הכי
 פשיטא ליה לנאבי' האי טעמא ואפשר דבשאר עדיות פסול משום דלא
 מני מלאן לא בארעא מדת מדרבנא ולא בגלימא מדת חרסא ורחבה ולא
 בכסבה מדת משקלותיו . וא"כ פירמא מני מכוון גזר רבנן גזר גט אשה
 דאכתוב קמיה ואימכר לדידי כשהוא פתוח אע"פ שנסתמה יכול לומר
 גט והשכירי בפני נכתב וכפני נחתם ובלבד שלא ילא מתחת ידו וא"כ
 בעלמא גזרינן הכא לא גזרינן דלא אמי לאחלופי . וקא פשיט ליה לנאבי' :
עבר מהו שיעשה שליח לקבל גט אשה מיד בעלה . פיר' ז"ל וה"ה
 להולכה וכן פי' הר"י הלוי בן מיוגס ז"ל בשם רבו ז"ל עמאי מרקאמרי
 פסיל ליה לכברי מכלל דעבד כשר והיינו להולכה דלהיבא תנן . וז"ל
 דה' מ' דקא פסול לכברי ולא פסול עבד כלל ש"מ אפילו לקבלה כשר שאם
 היה פסול לקבלה הוה תני נמי הכל כשרין לקבלה חוק מאלו ועבד דהא
 קמני כשרין לכתוב וכשרין להביא ואמאי שירי קבלה אלא הכאה וקבלה
 שיון ש"מ . ל"ה כ"ל דבעי מיניה קבלה סתם ופשיטא להו דנעשה שליח
 וכיון דנעשה שליח יקבל דלא ס"ד ר' אמי פסולא אחריתא בדין ואתא ר'
 יוחנן וחדית אע"פ שהוא נעשה שליח לקבלה דגיטין מיהא הוי פסול לפי
 שאינו כמורת גיטין ולשון הגון הוא וחתקפתי דר"א אמרוייהו בין
 לפשטיה דר' אמי בין לר' יוחנן דהא אמרי דבר שליחות הוא תדע דכי
 ק"ל שאין העבד נעשה שליח לא קשה לן מתני' לפי שלא חששו לדקדוקן
 של ר' אמי הואיל וכאפסלה משנתניו נכרי לא פלחו' אלא להבאח שאנו
 לדברי ר"ל תקשה נמי קשיא לן מתני' עד שהגדיר ר"ה ז"ל לומר שאין
 למידין מן הכללות וכן דעת הר"ב בן מגיש ז"ל שלא פסלוהו אלא לקבלה
 אבל להבאח אפילו עבד כשר כספס מתני' אלא שלא פי' ושאל לעלמו מה
 שגא שליח הולכה שליח בעל שליח קבלה שליח אשה מה בין זה לזה .

ע"ב ונעשה כמו שהקנה לה ח' מתפדיה . פי' וגיטין אותו
 אחר שיון באחד ואע"פ שהמובה לעבד בעלמא
 לא קניא הכא קניא ליה אע"פ שאינה יונאה מרשות הארון וק"ל דעבד
 קונה עצמו כבטר ע"י עלמו משום דגיטו וידו באין באחד דא"ר המשחרר
 חגי עבדו קנה גיטו וחגי נמי באין באחד : בארץ דמי אמי
 בעל ומערער משנחיתו ביה איכא למימר לקבלה קא מתכוונא ולא
 מיהימנא . ואי' למידק דאמרו בפ"ב ובפ"ג ואי אמי בעל ומערער נמי
 לא משנחיתו ביה דהא אפילו בארץ אי אמר מהני כדאמרינן בריש פ"ק
 ולא קושיא היא דכיון דלא לריבין למיאר הכי . ושליח אחד לא אמר הכי
 חיישינן וימנין דלא אמר הכי ואמנו למישרי אפומא הילכך בין אמרה בין
 לא אמרה אינו נאמתת ולא בעו רבנן לתקוני כבולתו שיאמרו בן דלא
 קיימא תקנתא דרבנן ומחלפן אטו שאר נשים כיון דמתימנא נמי אמי
 למימר בשאר שלוחים שהיו גריבין לומר כן בארץ ישראל וכל כה"כ לא
 תקנו רבנן לחלפין . ול"כ בארץ לא מתימנא כשהגהה בדין הארץ הוא
 בארץ שאמרה נאמתת וכחולה לארץ שלא אמרה כהן אפומא מתימנא אינה
 נאמתת : וזבוח נשים שאמרו חכמים וכו' פי' נבשים אלו דר בחולות
 לארץ פשיטא ליה טעמיה דנאבי' אבל אשה עגונה מתקבלת ליה בחולות
 לארץ שהרי יש לחוש שמה עגיבה נמנה באחר . וגיטין מת בעלה נמי אינה
 נאמתת אלא מתוך שאינה יכולה להכחישו ומתוך חומת שהתמתת עליה
 בסופה

חרושי גיטין להרמב"ן ז"ל פרק כל הגט

וכשלומו של בעל דמיא . הא דאמרין ואיבעית אימא הו"ל שליח להולכת
עד דמטיית התם ואימא קמי בי דינא וכו' . ה"ה דליטנא קמח גמי
בפני בי דינא כשי למימר הכי משום קיום כדאמרין כפר קמח ומקמי
דלימסר ליה גמי לשליח שאינו נאמן אלמא בעוד שהגט בידו אלמא לליטנא
קמח שליח ראשון דהיינו אשה מסוה שני שלא כד"ס שאין השני נרדף כאן
לומר שליח כ"ד אפי' שהרי אשה זו יודעת בו ואין לה לחוש ולליטנא כפרת
לעולם אין פקולין גט מיד שליח שני . עד שיאמר שליח כ"ד אפי' בשעת
גירוסין כמטבע שתקנו חז"ל ככ"ד :

בסופה הקלטה עליה בחלטה אבל גבי דליכא למימר הכי שהרי יכולה
לשכחשמו ואין חומר בסופה שיהא נאמנת לסיכך שטרך לרבו לה מק"ו
דחמש נשים אבל אשה עלמה בארץ ודאי נאמנת :
דף כד ע"א הצרה הבאה לאחר מכתן . פיר' רש"י ז"ל
שהניחו הכעל בחצר ראובן וכתב וקנאמו
ומתנו . ואחרים השיבו א"ה לא דמי לשלומו של בעל שהרי אינה כרשותו
כלל ופירשו כמו שהניחו בעל בחניו ומכר לראובן וראובן חזר ומכרה
לה והא דמי לשלומו של בעל שהיא פטור דחגר מתורת שליחות איתרביא

סליק פרק המביא בתרא

פרק כל הגט

ע"כ י"ס לחוש שמה חכירו נתן בה עיניו וכת' ונתן לה גט זה כדי להוציא'
מבעלה ותנשא לו : **אלא** מאי חית לך למימר בעידי מסירה ור"ח
היא . ח"ל למה ל"ר ד"ה היא דילמא בעידי חתמה אלמא דליכא גמי עידי
מסירה שיש לחוש לשני יוסף בן שמעון וד"ה היא . וי"ל דל"ר מ' כיון
דמשום עידי חתמה אין גירוסיה מתבררין פסול דכפינן מוכח מחובו .
וכך מפורש בתוספו' ולא מילתא היא דא"כ ב' יוסף בן שמעון הדדים
בעיר א' אין מתגרשין בשותפים אלמא ח"כ כותבין דורות ואמרין בפרק
הגדרש שנים ששלחו שני גיטין שוין וכתעברו נתנבן שניהם לזו ושניהם
לזו ואמרין עליה מתניתין דל"ר כ"ד אלמא ל"ר מ' מגרשין בשותפים והם
דוחים התם כגון במשולשין אל שאין העדים יודעים מי מהם שמו כן ולאו
מילת' היא שהרי שנינו שני גיטין שוין ועוד שאלתו כפ"ג נט' פאט' (דף קפ"ג)
כותבין גט לתיס' אפי"ב שאין אשתו עמו ואקטיבין וליח' לכ' יוסף בן שמעון
דילמא כתב גיטא וממטי ליה לאשתא דהאיך ומפרקינן זאת אומרת שני
יוסף בן שמעון הדרין בעיר אחת אין מגרשין בשותפים אל זה כפי זה והוא
ודאי לר"ת קא אמרין דאי בעידי מסירה ור"ה היא למאי ניחוש דילמא
ממטי ל' לאשתיה דהאיך ויבואו עידי מסירה ויעידו וא"ת שמה יטעו
עדים וסבורים שהיא אשתו הא מכיון דליכא למרשיו אלמא בעידי מסירה
וכד"ה לרביה היא להביא עידיה עמה וס' ודאי יאמרו דרביס כטויתן
ולא יעידו שגרשה בעלה אלמא ח"כ מתירין אבל יאמרו איש פלוני ששמו כן
נתן לה גט זה בכעניו ומה מקום לחוש ועוד אי בעידי מסירה וכד"ה
למה לא בכחוב לו והלא הוא עמו ויכול לבכות בכבודו ודו' ולחמטוי בעידי
מסירה לאשתיה דהאיך וכל שבידו אין חוששין לו אלמא ש"מ בעידי חתית'
הוא ולפיכך חששו שלא לחסוד וכיון דבעלמא לא נרדף לשידי מסירה הכא
כמי לא הנרכוהו לשידי מסירה שיהו מתירין אותו אבל לרביה היא להביא
עידיה עמה שכשחמסר לה שניהם בעיר א' היו וסב' אין לחוש לשמה מסר
לאשת חכירו שהרי בעלה משמרה מ"ת קשיא אמאי אוקמה כר"ה איכא
למימר הכי אמר חז"ל ע"כ מתני' בעידי מסירה היא דהא ר' אלעזר קא
תני לה ממאי דכפי כתיבה לשמה ואלו לר"ת אפילו שבע קול סבורים
מקרינן כשר לגרשו בו ויפאה נמי אוקי בגמרא כר"ה וכיון דכר"ה אמאי
מתניתין ע"כ לרבינן חזו לשידי מסירה מעשה נסתלקת מלידך ממה
שאתה חומר זאת אומרת שני יוסף בן שמעון הדרין בעיר א' מויתרין סטר
חוב על אחרים כן כ"ל . ח"ע דקי"ל אין ברירה מדאורייתא פסול משום
דלחומר' קאמרין :

ע"ב יתר מכתן חזר ללבלר כתוב איהו שטרנה אגרש פסול
לגרש בו . איכא דקשה להו וכו' ה"ג לאו לשמה אירקי
והאמרין בתם' סוטה (דף כ') מאי בנייהו לחמוק לה מן התורה א"כ ורבי
תנאי וכו' אמר רב פסול ודלמא לא היה ע"כ לא קאמר תנא הפא לא כיון
דאנתיק לשם רחל לא הדרה מנתקא לשום אשה אבל תורה דסתתא כתיבא
ה"כ דמחקי' ואפי"ג דכתיב ועשה לה לשמה וזו אינה קושיא דכיון דס"ל
אין ברירה שמה דעתו היה משעה ראשונה לגרש האחרת ולדעתה ככתב
ואין סותבין על דעת זו שיש לו עכשו' אלמא חז"ל לשם שתיבן ככתב
וה"ת א"כ סבורים שמקרינן יתא כשר דומיא דס"ת ונמלאת מקל עחומר
שהרי שנינו יתר מכתן וכו' וה"ל התם לאו לשום גירוסין איכותב כלל
אלמא ס"ת אפי' לדע' זו ככתב' שתתח' לסוט' מדע' שהרי אין מטיילין בקנאתו
למוד דיו לפרט סוטה . וא"ת הכותב שופסי גיטין למה נרדף להניח
מקום העירוף הרי הוא כותב סתם לאיהו שתבא ראשונה וכתיבת פרשת
סוטה של ס"ת ח' למי' שאני הכא דכתב לה ספר כריתות בעיניו שיהא
ספר כריתות לשמה וזה אפי"ב שהוא כותב לשם מי שתבא ראשונה כיון
דלא חזר ליה בעל לאו לשום כריתות איכותב וזו היא ספיר' בשמוטה
ראשונה של מ' שחיתת קדשים משום דלשתת' לזו לגירושין קיימת וכבר
פירשתי שמהני טעם זה אמרו שגריך לומר לסופר כתוב ולפדיס חתומו
שאפי"ב פהס כותבין לשם אשה כל זמן שלא חזר להס בעל לאו כריתות
לשמה הוא . והא דאמרין בגמרא ולאו חיהו קא כתב ליה ה"כ קאמר
כיון דלאו חיהו קא כתב ליה לאו ספר כריתות הוא לגבי דידיה ולאו משו'
דכפי' וכתיב מתם . ח"כ אי כתב רחמנא וכתיב בלחוד ה"ה לאו משום
לשמה אל כענין כתיבת בעל או שלוחו אבל השתא דכתב לה גמי על וכתב
דלאו משום כתיבתו קפיד' אלמא משום שאינו כרות לשמה א"כ כשכתבו
בעל או אחר ברשותו אפי"ב שחינו שנייה מתם . ול"ל דלכ"פ מאן דסכרי
גבי פ' סוטה דמחק לה מן התורה אי גמי ממגילת סוטה אחרת לאו דהוי
לשמה דלשתת' נמי לאו להסקותה קיימת וסתתא בשלא לשמן הוי וכ"ס
דס"ת לאו הוי לשמה לעולם ואפילו מקום למישי' אלות אלמא קס"ד רב"פ
בתיבה לא בעי לשמש כהדר מסיק מאי עשיה מחיקה ואלא דכל דל"ר
אשתעבר בה מעשה לשום אחר אלמא סתם או לשום אלות כשר דלתיא מחיק'
לשמה ומנתקא להו וקרינא ביה ועשה לה ולא לחברתה אבל אי בעיד בה
לשום דבר אחר לא הדרה מנתקא במחיקה של זו דכיון דלויקת' לאלות
דחל לא מנתקא למישי' אלות ללחה ולא מקללה בהו אלמא זו שכתבון לש
בהו אבל תורה דסת' כתיבא הוו אלות דידיה במחיקה ולליטנא אחריאל'
עדיפא ליה היבא דכתיב לשום סוטה בעולם משום דהו' אלו משעת כתיב'
מוס'ת דברבו היא : **גמרא** . זאת אומרת שני יוסף בן שמעון הדרין
בעיר אחת מויתרין סטר חוב על אחרים . קשיא לן בהו נמי דתפסוט
מיהא דנפילה לא חיישינן ולא לפקדון דכיון דשמייה כשמייה לא תפקיד
לגביה אכתי' איכא למיחש התם טפי דילמא מסר ליה ואין אותיות נקבות
במסירה ואמרין ביבמות גבי נאני בר חבו' וחבו בר נאני דבנהרדשא
פכיו' טובא ומנבן בהו רבה בר אבון וזי' ומפרשי' התם למאי ניחא להאי'
נפילה לא חיישינן אי לפקדון בין דשמייה כשמייה לא תפקיד גביה מאי
אזרת דילמא חסר ליה אותיות נקבות במסירה ומיהו הכא לוכא למיפסט
נקות במסירה וח"ה פשיט מיהא דכיון דכתיבין מינה דלנפילה לא
חיישינן פשיט ליה דלא חיישינן דילמא מסר ליה וז' סבר רבא ביבמות
דלא חיישינן ואפי"ג דסבידא לן אין אותיות נקבות במסירה וכפ' גט פטוט
אמרש בס' ד' : **והא אמרינן** אין אחר ויכול להוציא סטר חוב עליה .
פ' אפי"ג דלא דמיא לגמרי דהתם יכול לומר לא חזי לוימי' אל חכרי ליה
ולשעבר עמנו כתב לך וכאן הואיל ואין לחוש לנפילה ליכא למימר הכי ח"פ

דף כה ע"א אלא

אי אומרת דלא חמיניכו מעיקרא לאחר
שחיטה מי קא מימתי וכו' ואי קשיא
לוקמה בקטנים ואין האב מביא פסא בשביל בנו קטן אלמא מדרבנן וזה
לביא אבות לאו דאורייתא והבי מוקי לה בפסחים וכפר' אין בין האומר
(דף ט') מוכח מינה דשה לבית אבות לאו דאורייתא דח"ה דאורייתא
על בישיבא קאי ומוכח ליה ולאו מתרבי דאמרינכו משקרא לולית לה פתרי
שו מן השמועות המתפלגות בחלוק המסכתות היא ואמר' טיבא ורב
יהודה סבר דאורייתא ואפילו דידיה מתרן לה והתם לא ניחא ליה בסבי
משום דא"כ דלחייב וכה לטן מאי ומוכח : **והדר** מויתב ליה תולה
בדעת אחרים . איכא למיודק הא מאן דמויתב ספיר קא מויתב וק"ו היא
וי"ל אלו יתובתיה דילמא הכי פשיט ליה מדתני תנא יתב על בולן אין
ברירה בתולה בדעת עמנו ולא קת"ל יתב תמן בתולה בדעת אחרים ש"מ
בדעת אחרים חית ליה ברירה אלמא מדקא מויתב תולה בדעת אחר' ש"מ
דלחייב פשיט ליה דאפילו תולה בדעת אחרים לית ליה ברירה וא"כ קשיא
הכי מדמו מילתא למילתא : **והריב** בדעת אחרים חית ליה ברור'
כדמתן מה היא באותן הימים וכו' . ולכי מויתב הוי גיטא . פירש"י ז"ל
ולא אמרינן גט לאחר פיתא' כיון דאמר עכשו' ואף על גב דכשנתן הגט
התם חתמה עליו וזהו המעשה וזהו המעשה וזהו המעשה